

ס פ ר

יוסף אומץ

כולל דינים ומנהגים לכל ימות
השנה ובפרטות מנהגי פרנקפורט
ע"נ מאין ועניני מוסר ומדות

אשר חיבר הרה"ג החסיד איש האלקים מהור"ר
יוסף יוזפא האן נוירלינגן זצ"ל
ראש לדיינים ולבני הישיבה דק"ק פרנקפורט ענ"מ

הוצאה חדשה

עם תיקונים והערות, תולדות המחבר ומפתח הענינים

פראנקפורט ע"נ מאין תרפ"ח
בדפוס "חרמון" פרנקפורט ענ"מ

לזכר עולם.

הספר **יוסף אומץ** לא נדפס כי אם פעם אחת לסדר ולפרט את הברכה אשר תשמעו. וזה זמן רב אשר רבים מהוגי תורתנו הקדושה וחובבי ספרותנו העתיקה השתוקקו להשיגו ולא מצאוהו. וכדי לקיים מאמר חז"ל "מכבדו בחייו ומכבדו במותו" קמו והתנדבו בני המנוח הנעלה אוהב תורה ומוקיר רבנן ומדקדק במצות כבוד

החבר **ר' אליעזר בן ר' יעקב אברהם מיכאעל זצ"ל**

— אשר הלך לעולמו ביום ר"ח סיון בשנת ה' תרפ"ז — להוציא לאור פעם שנית את הספר היקר הזה לזכות נשמת אביהם וכדי להציב ציון לנפש חי. ויען שהספר הזה הי' חביב מאד על אביהם והגה בו כל ימיו בחבה יתרה, לכן נתנו לו משפט קדימה, לחלקו עוד הפעם ביעקב ולהפיצו בישראל.

גם העשירו את התוצאה הזאת בהערות והגהות אשר מצאו על גליון הספר מעשה ידי אבי אמו של אביהם הי' הרבני הגדול חריף ובקי בחדרי תורה וצדיק תמים כבוד מו"ה **משה מיינץ זצ"ל** — נפטר כ"ב סיון תרמ"ז— אחד המיוחד מיקירי קהלתנו פפד"מ המעטירה, אשר אביהם נתגדל בביתו ונתחנך על ידו.

פרנקפורט ע"נ מאין ר"ח סיון בשנת זכר צדיק לברכה לפ"ק.

ספר

יוסף אומץ

אשר חיבור ותיקן אדוני תח"ו איש אלקי הרבני המופלא
 והמוכבב מהו דר יוסף יחפא האן נוירלינגן ז"ל שהי'
 ראש לדייניו ב' דק"ק פ' דמיין וחיבור ספר הלו לכבוד התקום
 ולכבוד חברות כד' שיכולי לילך בדרכי ה' בתמימות ובישרות
 כי ספר הלו הוא כרכא דכולי ב' הן דיני הנהוגי בכל השנה
 חדשה חנה שנתה מר"ח ניסן עד סוף וחדר וכסדר זה דרכו
 באוני קדמאי מהר"ל זמ"ה רא עירא ז"ל וגם הגאון בעל
 העור' קנע סדר היס תחילה ובפרעות כל מנהגי פה ק"ק
 פ' דמיין וגם הכריע בין הפוסקי' לפי שכלו גם העתיק כל
 ספרי תוסר ותוסף חדילי ועברונת בקיבור נמרץ וכדר ק"ש
 שלו וידוע שהוא בר סמכא ע"פ יבאו וע"פ יבואו הן בהוראות
 איסור והיתר הן בערמי הקהילה וגם היה מפורסם בכל העולם
 שהחליף תשובת עם הגאון מהו"ר ר' ישעי' סג"ל בעל של"ג גם
 הביא הב"ח בהלכות תיאון וקראו בשמו החכם המופלא מהו"ר
 עופא נוירלינגן מק"ק פ' דמיין וראוי להעלות על
 הדפוס כמותו ירבה ספרים בישראל: ואקוה
 שילמדו ספר הלו בכל חברות

תישראל:
 ובזכות זה ישלח לנו
 הגואל:

הזכאל הדפוס מנוף הכת' של המחב' ע"י חתנו האלוף
 הדיין מהו"ר משה דארום מקק"פ רמיין:

נדפס פה קק"פ רמיין

לסדר ולפרט את הברכה אשר חשמעו:

בבית ובדפוס המשובח האר

יוהאן קעלנר:

* * * * *

* * * * *

* * * * *

**הסכמת אדונינו מורינו ורבינו הגאון הגדול המפורסם
בדורו החריף ובקי קב ונקי רבן של בני הגולת כש"ת
כמהור"ר יעקב כ"ץ נר"ו אב"ר ור"מ דק"ק
פרנקפורט דמיין :**

אחרי רואי את החינוך איש אלוקי מדבר כהשלך ודעת יוסף
הוא הספיקר נר לבנ אשין אומץ יוסף ויוסב ציטינה חד
פחמי קהלתינו וזני ישינה האלוק והסופלא פה"ר יוסף האן
ז"ל חוגר חנר נאה וליקט אשונים סגדולי פוסקים וספרי יראיה נדיני
והלכות והנהגות טונות הנהגים כל השנה ונפרעות שס לבו להרשים
כל מנהגי קהלתינו המיוסדים על אדני פו ואורש עממים אל כל דבר וחס
דעוסף יוסף עדילי' כולם דברי תוכחה ומלא יראת ה' תועלת גדול
וזה לכל נפש אדם וסינור הנ"ל נחלא נכתב ציד חד קדייני קהלתינו
ה"ה האלוק סתורני ססור"ר פשה דארוס נר"ו חתן ה"ה הר"ר יוסף האן
ד"ל שהוא נכד סה"י בעל המחנר הנ"ל ואף אשר חה"ר"ס הנ"ל הוא
יוסב אהל ותורתו אומנתו הפסיק בין הפרקים והתעירר לזכות אחרים
ומעשה ידיו תכסוף להניח החינוך נכ"ז ודי יוסף לבית הדפים יראת ה'
להוסיף אטרתי לפעלא טנא יישר ומציה להיות לו לעור לאשר ולהכשיר
להכין לו דרך ונתיב יישר ומכ"ש שלא לבא עי"ו לידי הזיקא ומסדלא
דלא הדר טאן דהוא לדמוס עוד ספר הנ"ל ע"כ גזירה גורתי שלא ירוס
איש את ידו להניח נדפוס הספר הנ"ל מהיום ועד אשר שנים והעונר
יעוררו עליו דינים: גזירת נחש ופתמים: ועל השומע מגא עלת
נרכת כהנים: ויוכו לראשין למיון הנהגתם: כ"ד היום יוס
פ' נא' פמחס לסדר ולפרט ראה "פנכי ט"תן
ל"פרכס היום "נרכה יעקב הק' כסן
ספר אג חונה פה ת"ק פרנקפורט
דמיין י' טא :

שיטת רישום הערכים במפתח העניינים:

הערכים המסומנים באותיות א-ב הם ערכים הרשומים בחלק ראשון של הספר, עמודים 1-260

בתוכן העניינים רשומים הסימנים [באותיות א"ב] וכן מספרי העמודים.

הערכים המסומנים במספרים, הם ערכים הרשומים בחלק שני ושלישי של הספר, עמודים 261-363.

חלק שני נמצא בקובץ נפרד, וחלק שלישי בקובץ נפרד. ניתן להגיע לחלקים אלה דרך עמוד התוכן.

מפתח

נערך ע"י מ. מיכאעל וז. שפייער

תלב—חמב	הריח	א	
לדברים תבאים כהוך הסעודה	—	ע"י כיכור אב ואב	אב
קיב—קיר, קנב—קבה	—	תקצה, תקצו, 328	אבלות שבעה
פ, תח—חיד	מעין שלש	330	אבלות שלשים וי"ב חודש
תל, תמג—חנב	פרטיות	326	אוני
שפא—שפג, תכא	קצח ריני —	קטו—קכב	אכילה ושהייה
תכב—חכט	—	תחקים—תחקלב	אלול
	ג	תחרכה—תחרטט	ארבע מינים
316	נמילות חסד	תחרטט—תחרטו, 256	ארבע פרשיות
שמכ—שמה	נניכת רעה		ב
325	גסיסה	קלא	בווי אוכלין
	ד	291	כסחוק
354	ריכור	תחנט—תחעא	בין המצרים
319	רן לכף זכות	323	ביקור הולים
	ה		בית הכנסת
ע"י שכה	תברלה	יד, טו, טב—טז	קדושת —
תחרנא—תחרנו	הושענא רבה	ה, ו, רו—רח	הליכה ל—
שמו—שן	הזכרת השם	סח—סט	יציאה ס—
321	הכנסת אורחים		
331	הכנסת כלה	346	ככור ארם
313	הלואה לעני	347	ככור בתמה
326	הלויה המתה וקבורתו	ע"י סעודה	מציעת תפח
284	הנהגת הארס עם בני ביתו	357	בר מצוה
300	הסתפקות	קנו—קער,	ברכת המזון
תקכח, תרכו—תרכט	הספירה	תחשלו—תחשלה	חשעה—חששו,
קצט—רה	השכמה בבוקר		
332	החטאות		ברכות
	ז		
קפט—קצה	זחירות מורע לבטלה	קכו—קכח, חלא	הטוב והמטיב
קנו—קער	זיסוק	שפו—תא, תחפו	הנתנין
תחפט—תחצב	זכר לחורבן	שעט, שט,	הפירות ומימיהן
		תב—תיב, תטו—תכ	שפר—שפו,
		שעו—שעה	הראייה

קעה—קעט, קסג—קסח, קצו—קצח 355	לילה לשון הרע	323 חחלב—חחמא 362 279, 283 חקסח—חקענ	ח חולח חול חמוער חול קרייש חינוך חלה
קמא—קמח 358	מ מאכלות אסורות מרות מווה מילה מנחה מעקה מעריב מעשר מצה מצות (כללים) מרחץ	חמץ — נסור ותערובת — חשכ, חשער, חשעה חשיא—חשמו חשטז—חשיט חרטט, חש, חשכא	כריקה — מכירה — נקיות מ—
תעו—חפ שכב, שכה, שכו ע' חפלה הסנחה חפא ע' חפלה מעריב 306 חשא—חשי 339, 357 353 שמה, שגא—שעב חחקח 315	מנחה מעקה מעריב מעשר מצה מצות (כללים) מרחץ משא ומתן משחק בקוביא משכון	133 252 345 רסו—רסט	חנוכה חשבון העיבור ט טבילה כלים סליח י יחוד יום טוב ערב יום טוב יום טוב שמחה י"ט הכנה מ"ט לחירו י"ט אחרון
ז 354 342 352 348 פס—צו, ע"ע חפלה חצו, חרצה חחו—חחיר	ז נבול פה גדה גדר נחוש נסילה ידים ניסן נשיאת כפים	286 יום טוב חשלב—חשלט חשצו—חחח, חחכ— חחכג, חחנה חחטו—חחית חחכד—חחכט חחמכ—חחמד	חנכה חשבון העיבור ט טבילה כלים סליח י יחוד יום טוב ערב יום טוב יום טוב שמחה י"ט הכנה מ"ט לחירו י"ט אחרון
ס חחריג—חחרכו, חחרן חחקמס—חחקס	ס סכות סליחות וערב ר"ה	ס 347	ס סבילה כלים סליח י יחוד יום טוב ערב יום טוב יום טוב שמחה י"ט הכנה מ"ט לחירו י"ט אחרון
סעודה פכ—פד פח, פח פו פס—פד פז—פח קמט—קנר, קער קבג—קבג קלה קנה	ס סכות סליחות וערב ר"ה סעודה נקיות ל— הכנת השלחן ל— חפלה קודם ה— נסילה ידים ל— בציעת חפת וברכת המוציא קצח הלכות — קמט—קנר, קער ברכות לדברים הבאים בתוך הסעודה קבג—קבג קלה קנה	ס 347 ל ע' קרוש לבנה חחקלב, 252 257 חחרכה—חחרטט	ס סבילה כלים סליח י יחוד יום טוב ערב יום טוב יום טוב שמחה י"ט הכנה מ"ט לחירו י"ט אחרון
	ס סכות סליחות וערב ר"ה	ס 347 ל ע' קרוש לבנה חחקלב, 252 257 חחרכה—חחרטט	ס סבילה כלים סליח י יחוד יום טוב ערב יום טוב יום טוב שמחה י"ט הכנה מ"ט לחירו י"ט אחרון

מפתח

367

<p style="text-align: center;">ש</p> <p>שבועה והזכרת השם שבת</p> <p style="text-align: center;">שכ</p> <p>ערב - (הכנת -) תקל-תקסו, תקער-תקפ תקפת, תקצט ע, תר-תרו 129 תרכב-תרלא תרסה-תרסט תרנא-תרסח אמירה לנכרי, תרס, תרסג, תרסד תריד, תרמו תריח-תריכא תקפא-תקפד, תרלב-תרלד תרלה, תרמב תרסט-תרסא י נו-נח, עא-פא</p> <p style="text-align: center;">ת</p> <p style="text-align: center;">תלמוד תורה</p> <p>רברי תורה בסעודה הנהגת הארס בשעת הלימוד לימוד בנים קטנים לימוד בעצמו מעלות התורה קביעת עתים לתורה שלא, שלב, שלה, שלם, שעג, 265</p> <p>תחנן-תחנו תחנמט-תחמט תחנמט</p>	<p style="text-align: center;">ספירה העומר ימי הספירה תהל, תחלא, תחמה-תחמט</p> <p style="text-align: center;">ע</p> <p>עבודה זרה עונת חהירות מורע לכסלה קפס- קצה, רג נפ, ס הצו, הצו תשמ, השמא חרן 342 345 תחמט-תחמט תחמט</p> <p style="text-align: center;">פ</p> <p>פאה פרין חכן פורים פורים פרנקפורט תחשט</p> <p style="text-align: center;">פסח</p> <p>ערב - סדר תשמב-תשעה, תשפח-תשצג תחשכג-תחשלא תחשט-תשעג</p> <p>פקדון פת שחרית שלג-שלה 315</p> <p style="text-align: center;">צ</p> <p>צדקה ומעשר ציצית תקמב-תקמט, 306 רסו-רמט</p> <p style="text-align: center;">ק</p> <p>קדוש השם קדוש לבנה קדוש קריאת התורה קריאת שמות לבנים קריאת שמע סו-יס, כג, תקא-תקג קריאת שמע על חמסה קפ-קפב, תחשלט</p> <p style="text-align: center;">ר</p> <p>רבינו חם (חפלה מריח) ראש השנה ועריה ראש תורש תפר תחננו-תחמט תרכב-תרוצ</p>
--	---

מפתח

— שחרית מכרוך שאמר ואלך רענ—	העניה יחיד	הצה—הצם, התצו—
של	החקן, תהקלא, תחקלג—החקמכ	
ל—נה	העניה פרנקפורט (כ"ז אלול) תחקנג	
— תחשי—תחשיג	—תחקנה	
	— תחשו, תחשה	— (י"ט אדר)
	הפלה	
הפילץ	כ—כב, כז—כח	דקרוקים ב—
רן—רעב, של, שיא—שטו	יב, יג	הפסקה ב—
תקופה	החשיר—החשלאג	טעות ב—
תשובה	ג, ד	מלבושים ל—
תתקם—תחקיה, וע"ע אלול	א	נסילה ידים ל—
תשעה באב	ב, ט	נקיות ל—
ימים שלפני —	ז, ח	— בעשרה
ערב —	חנג—חסו	— הררך
תחעב—תחעה	תפו—חק	— מנחה
תחעו—תחפה	— חקא—חקג	— מעריב יא, יב, כט, סא, חקא—חקג
תחצנ—תחצה	רו—רכד	— שחרית ע"י ברוך שאמר
תשעה באב		
תחסה—תחעא		
תחעב—תחעה		
תחעו—תחפה		
תחצנ—תחצה		
שהם ימי נחמה		

קצת מתולדות המחבר ודרכי חייו.*

רבי יוסף יוסף האן נורלינגן נולד בפראנקפורט ע"נ מאין בערך שנת ש"ה (1570). הוא היה נצר ממשפחה מיוחסת בישראל. אביו ר' ועליקמן היה תלמיד חכם ודורש ברכים ולוקח לב שומעיו כשיעוריו בספר האלפסי. ואמו גם כן טנוע קרש, בתו של הרב ר' ישראל ריינטאל. אבותיו שמו כל מעינם לחנך את בניהם לתורה ויראה וד' הצליח בידם. בהיות ר' יוסף יוסף כבן י"ד או ס"ו שנים השיאו לו אבותיו לאשה את בתו של הפרנס ר' אברהם כרייסינגען והיה שוקר על התורה ועל העבודה כבית חותנו והוא הספיק לו ולביתו כל צרכיו. ובעת החיא אשר עמל הפרנסה לא העיק על צוארו למד ולימד ויקנה לו חברים ותעמיד תלמידים עד אשר יצא שמו לתהלה בתוך אמוני עדה קהלתו.

עברו שנים ופתאום נהפך הנלול על הקהלה הקרושה פ"פ ענ"מ לרגלי העלילות אשר שמו הצוררים על היהודים יושבי העיר. ובעת אשר רפו כל ידים ונמנו כל לב וחיל ורעדה אחזה את כולם כראותם את הסכנה הנשקפת להם מהצוררים ואנשי כריחם וזה גם כי פקיד המושל הטו אונם למלשינים, בעת ההיא דרש ר' יוסף יוסף האן ברכים ודיבר על לב עדתו כי ישימו מבטחם בדי' כי לא יוש ר' את עמו כמאמר המשורר „חוק ויאמץ לבך וקוה אל די", וכשעת חירום כזו יסר חברא ללימוד ברכים למסור ומרות ואליה נספחו מיד שמנה עשרה איש, וישם לחוק כי ביום החמישי לשבוע האחרון בכל חודש ותורש יתאספו החברים לאספה ויוכיחו זה את זה בלי משוא פנים על עותחם ויקבלו מוסר איש מחברו ויטיבו דרכם וישוכו מחסא ועון אשר עשו כזרון או בשגגה במשך כל החורש, ונג מחוץ להחברא ההיא העיר את אוון בני עדתו בעת צרה ליעקב הלון ליראח חסא ומעשי צדקה וחסד לרוב.

אח אשר פחרו בני עדה פראנקפורט הגיע עליהם ביום כ"ז לחורש אלול בשנת שע"ד (1614) ביום אשר יצאה עליהם נזירה הגירוש אחרי הבהלה לרגלי הסדר של ווינצענץ פעסטילך. על הצרות והנזירות של היום ההוא הוא מספר בפרטות בספרו סימן החקני"ג, עיין שם.

לא ארכו הימים ויועצי העיר ראו את אשר עותו בתחם אוון קשכת לקול התמון לנרש את היהודים מהעיר ונוכחו מהנזק אשר יצא מזה להמסחר והתעשייה בעיר המרכלת. וביום כ' אדר שע"ו באו אל המנוחה ואל הנחלה

* ע"פ התישימות בחסר - פראנקפורטער ראבבינען של הרב הגאון ר' מרדכי הלוי הירודץ זצ"ל אב"ד דיקן מענ"מ.

ממקומות נודרם כסביכות העיר ובשלום הובלו טמעים הרשוח לכתיהם בחמון וקול חונג.

ובין עשרת הראשונים אשר שבו לעיר מולדתם היה גם רבי יוסף יוזפא האן, ובספרו סימן תש"ז וסימן תש"ט יספר מזה בפרטות ובכירור רברים, עיין שם.

רבי יוסף יוזפא האן ה' מלוטר. ומשכיל על רבר אמת גם בחכמות חיצוניות ויכתוב גם על חני העמים וקביעות הלוח לפי חשבונם על פי ספר כלשון רומי אשר ממנו העתיק את הרברים, אבל עיקר מעיניו ה' בחכמת התורה וראשית חכמתו יראת ה' סהורה ואותה הוא משתלל למעט כלב תלמידיו חבריו וקוראי רבריו.

בני דורו ובפרט בני עירו כבדוהו מאד. ורבי וחכמי פראנקפורט ובראשם הגאון החסיד הידוע רבי ישעיה הורוויץ וצ"ל כעל השליה אשר ישב בפי"פ על סמא הרבנות שנים אחרות עד שעת הגירוש, העריצו אותו כפי כבודו. ושנים רבות עד יום מותו היה ראש לדיינים ומורי צדק רדיק פראנקפורט ולפעמים בין "מלכא למלכא" היה גם ממלא מקום האב"ד וראש הרבנים. וגם מחוץ לשערי עירו היה שמו מפורסם בין חכמי וגאוני הומן ככתוב בשער הספר להמהר"א הראשונה אשר את חכנו העתקנו כמבוא הספר הזה.

דרכו בלימוד היה דרך הפשט והשכל הישר, וירחיק את עצמו מלימוד הקבלה, כי לפי דעתו מעטים הלומדים בארץ אשכנז — בניגוד לארצות המזרח וא"י אשר שם פרחת חכמת הקבלה כעת ההיא — המבינים והראויים לחכמה הנסתר ורבים שגנו בה מקצר הכינה בדברים. אבל בקרב הימים נגש לאט לאט גם אל החכמה ההיא ע"י השפעת שלוחים מצפת אשר הראו אותו לדעת כי אין לנו להניח ירינו גם מן הענף ההוא בין ענפי עץ החיים הכל לפי כח שכלנו ותשנתנו. ובכל אלה לא היה נבהל לפתוח שערי קהלתו בפני מנתנים חרשים לא שערום אבוחינו אף אם בקבלה יסודם (עיין י"א ס' תת"ן).

את הפוסק "לכת דור"י אשר חובר ע"י שלמה הלוי אלקבץ בצפת ויסצא לו כעת ההיא מהלכים גם בקהילות אשכנז הוא מזכיר לשבח ולתהלה ומסכים לזמרו, מלבד תחרו השני שלפי דעתו אין לו מקום בארצותינו אחרי שאין אנו יוצאים תשרה לקבל את השבח. וכרי למלאות את החסר חיבר תרו אחר תחת הנהוג אצלינו (עיין י"א ס' תקפ"ח). השינוי הזה אמנם לא נתקבל אצלינו אבל שיר לנר שכת אשר חיבר בעברית ואשכנזית בתור ומירה למעודה ליל שבת ה' נתונ ורגיל בפי תלמידיו ואוהביו ימים רבים.

מלבד התבא הנ"ל יסר גם חברת גוסל חסר בער נטילות חסר של אמת למתים ובפרט למתי מצוה והוא היה אחד מהעסקנים תלמידים והיותו חרטים בתחברא ההיא. וגם היה מהעושים והמעשים ככל רבר שבצדקה, ומאד מאד תלילי כשבת מתן בסתר ותמעלה הראשונה בצדקה היא תמיכה עניים בני סוכים תכשים לששום יד.

ובעת הויה המלחמה נברה בארצות המערב, המלחמה אשר בתולדות העמים יקראוה בשם „המלחמה של שלשים שנה“, ופעמים לרוב פשטו אנשי הנדוד כעירות וכפרים וגם ברחובות היהודים וישללו שלל ויכוזו בו וכצביאיהם שמו עליהם מסים כבדים משוא. מהמלחמות האלה לא סבלה קהלת היהודים כפ"ס יותר מראי, ובספרו זה יספר המחבר כי אנשי החיל חסו על סמנתם של ישראל יותר מעל ממונם של אנשי העיר עד שלפעמים לרוב טמנו את רכושם בבתי ישראל עד יעבור זעם, כירעם כי לא יבא המשחית אל בתי בני ישראל לנגוף (עיין ח"כ פרק הבטחון צד 292).

את ספרו „יוסף אומץ“ סיים בשנת ש"צ וינגע ויאסף אל עמיו כיום ט' לחורש ניסן שנת שצ"ו (1837).

בפנקס הקהלה כתוב עליו: „הנאון החסיד אשר שמו נודע בשערים וכו' — — שהיה אחד מן החסידים הראשונים, כפי בכל תררי החורה, אבר חסיד מן הארץ“.

ועל מצבת קברו נחרתו הרבנים:

„החסיד ההר"ר יוסף האן ז"ל

חצב פה קבר — לראש כל נבר —

נמר וסבר — יוסף איש משביר וכו' —“

הכתב יד של הספר יוסף אומץ נתפרסם בין תלמידיו ואוהביו של המחבר ורבים העתיקוהו ושימו דבריו לקו ולמשקלח ככל הענינים הנוגעים להרח והסנהג ונמסרו ככתב ובפה להרור הבא במשך מאה שנה. עד שקם חתן נכרו הר"ן ר' משה רארום כפ"ס וננש אל המלאכה להביא את הספר לרפוס מנוף הכתב של המחבר*) ועל ידו יצא הספר לאור בשנת תתקפ"ג (1723) כביח הרפוס שי יוהאן קעלנר בפפע"ס. ומאו נתפשט הספר כפ"ס והסכיבה והוא אהוב וחביב בעיני קוראיו עד היום הזה.**)

ש"ץ.

*) ועד כ"אחד של המחבר בבית העקי באוקספורד בשני נוסחאות חר"ג ור"ד יעקב תורדין נ"י ונתה בק"ק מנצ'ם העתיקי מראשו ועד סוף ובדיטתו לתעב"ו לאור בקרב הימים עם תגנות חסידות חזיקנים. ** רצוי להזכיר כי אחד מיצעי חלציו ח"ר יוסף קוזנן חיבר על יסוד הכ"י של חז"ר ספר המנגנים לידת פ"ם בשם „נגונג כנאן יוסף“ ונדפס כחצוני בשנת תת"ח.

לזכר עולם.

הספר יוסף אומץ לא נרפס כי אם פעם אחת לסדר ולפרט את הברכה אשר תשמעו. וזה זמן רב אשר רבים מהוגי תורתנו הקדושה וחובבי ספרותנו העתיקה השתוקקו להשיגו ולא מצאוהו. וכדי לקיים מאמר חז"ל-מכבדו בחייו ומכבדו במותו-קמו והתנדבו בני המנוח הנעלה אוהב תורה ומוקיר רבנן ומדקדק במצות כבוד

החבר ר' אליעזר בן ר' יעקב אברהם מיכאעל זצ"ל

— אשר הלך לעולמו ביום ר"ח סיון בשנת ה' תרפ"ז — להוציא לאור פעם שנית את הספר היקר הזה לזכות נשמת אביהם וכדי להציב ציון לנפש חי'. ויען שהספר הזה הי' חביב מאד על אביהם והגה בו כל ימיו בחבה יתרה. לכן נתנו לו משפט קדימה. לחלקו עוד הפעם ביעקב ולהפיצו בישראל.

גם העשירו את התוצאה הזאת בהערות והגהות אשר מצאו על גליון הספר מעשה ידי אבי אמו של אביהם הי"ה הרבני הגדול חריף ובקי בחדרי תורה וצדיק תמים כבוד מריה משה מיינץ זצ"ל — נפטר כ"ב סיון תרמ"ז—אחד המיוחד מיקירי קהלתנו פפורים המעטירה אשר אביהם נתגדל בביתו ונתחנך על ידו.

פרנקפורט ע"ג מאץ ר"ח סיון בשנת זכר צדיק לברכה לפי.

הקדמה מהמחבר עצמו.

מר המלך לקס שכחה ופאה שהניחו לי אבותי להתגדר בו הפרעות והפריעות ולסקל המסלה להרים מכשול מדרך עמי כמומי הזמן אשר אנו יחסי ריחמי בו ירעתי נם ירעתי כי ברור האחרון הזה לא רבים יחכמו לעשות להם כשם הגדולים אשר בארץ המה בעשות ספרים ומה גם אני הרל כאלפי אשר אנכי יורע ומכיר בעצמי כי בער אנכי מאיש ולא כינת אדם לי ולכן אין להתפלא אם רבים קמים עלי רבים אומרים לנפשי שרק מנאה ומרום לכך נפשי שמתני ללכת בגדולות ובנפלאות מסני, ומפני כי יגדתי מפני האף והחמה אשר המה מקציפים ומלינים אח תלונת בני ישראל עלי אמרתי כל כי האי צריך לאודתי נפשי לאפוקי מחשדא בהרשום בכחכ אמת קשט אמרי אמת שה' אלקים הוא יורע וישראל ידע שלולי ה' שהיה לי לא עלה מעולם על רעתי לעשות קסמה או גדולה סלבי רק אחרי רואי כי מאת ה' היתה זאת כמת שממש הראה אותי באצבע לפי רעתי כזה ראה וחרש על ידי כל גלגולי החכרים וסבותן אשר סכב נגד פני כי רבים המה כאשר יתבאר המה הרהיבוני והלהיבו את לבי באש ה' מאהבתו ואש דת תורחנו הקדושה יש אמרתי ונעשה רצונו ועצתו תנחני כמעגלי צדק למען שמו הגדול והנורא. ואלו הם הסבות לפי סדר הוסינם אחת לאחת למצוא חשבון הגדול.

סבה ראשונה, מעולם נתגדלתי על ברכי אבי מורי החסיד דיל סוהריר פינחס ועליגמן נויירלינגן בן ארוני מורי זקני החסיד המופלג סוהריר יצחק אייזיק דיל שהיה פה ק"ק פ"ס רמ"ן שיץ לחסידותו ולא מפני נעימות קולו אשר ריהו הטוב שם אס"ו דיל נדף למרחוק לקצוי ארץ וימים, באשר כל מעשיו היו לשם שמים ובתורתו ובמצותיו חפץ מאד והכל ברקוק גדול לא במצות אנשים סלומרה ועל ידי שיעקתי סים על ידו בחניכותו ואמרי לה בהכנתו אותי לתורה ולמעשים טובים כי זה היה נגותי עמי כל הימים לרבות בלילות על משכבי אי אפשר שלא נאצלו עלי סעם סועיר ססרותיו תתרוסיות על ידי ההרגל הנעשה סכע שני ומפני שראיתיו דיל סנענע ומשהעשע חסיד בספר הנדמד הוא ספר ראשית חכמה כאשר באהבתו ישגה חסיד לא יחשה יומם ולילה ועל ידי כן קצר לו כמה סרכריו הנוגעים למעשה זה אחר זה כמה פעמים ובאחרונה לא ישרו בעיניו הקיצורים ההמה הקצרים מאוד יסידר חרש קצה באריכות ומפני שבעונותי לא הספיקה לו השעה לנמרה בחיו נסרתי

הקדמה

על פי דרכו וקראתי שמו בישראל **יראת ה'** למעם שכתבתי בהקדמתי וכראות איוה יחירי סגולה קיצור ההוא נכספה גם כלחה נפשם להעתיקו ואף שורטם קיצור אחר הלא אין לו ערך ויחס לקיצור הנ"ל כאשר ביארתו בהקדמה ההיא ולכן נתפשטו פה איוה העתקות ממנו.

סבה שנייה, בימי חורפי נתפצרתו ונהפייסתי לאיוה מתלמידי או שעתה נעשו תשיים בעלי קרנים מנהיגים בהלכה ושם טוב עולה על נביהן ללקט ולסדר להם דרך תשובה על חטא החמור ההוצאת זרע לבטלה סיחני ואפת להם ולהורות נתן כלבי הפותח יד בתשובה להציב ציונים וכללים רבים לכל בעל תשובה מאיוה חטא שיהיה, ואף שבעת ההיא לא הייתי בלבר בער מאיש רק הייתי נער ממש הדרך בשנים סכל מקום הועתקו רברי החטא לבית המרחק על ידי הפצרה אנשי מעשה אשר חשקה נפשם לשתות בצמא את מי המערה.

סבה שלישית, נמשכת מסכות הנ"ל שבשעת שהיינו שרויים פה ק"ק ט"פ רמ"ן בצע"ר בת רבים רתינו אחר סמוך לבחירת הקיסר מסיאוס יריה ז"ל ואשר ניתן כתר מלכות בראשו שהיה או ברחובותינו אוו והי על ידי שכינינו הרעים או עניתי ואמרתו לאחות רעי ותלמידי מי לה' נשאו עושו חושו חסו רחצו הזכו הסירו רוע מעלליכם מנגד עיניכם לסרו היטב דרכים אולי יתעשת האלקים לנו ולא נאבד, ככן נקהלו אלי ועמר על נפשם ונשטחם כשמתו עשר בני אדם גם בני איש וטובים חשובים נשואים נשאו לבכיהם אל כסיהם אל אל בשמים.

ואז כאשר אלי יאספו כל חרד לב תקנתי להם איוה נדרים מרכי התשובה על זמן מת, הלא המה כתובים על ספר כמס בירי איוה יחירי סגולה סכנטיה לשם שמים הנ"ל, ולא אכתוב מהם פה רק התקנה הראשונה הכוללה כמעט כלל התשובה, וזה לשונה, ראשונה כל יום ה' לפני ערב ראש חודש או יום אחר המקובל עלינו עד חשון שע"ר נעשה יום קדוש ולילו שאחריו עמו כמו שכתוב בחיקוני התשובה של האר"י ז"ל ונפסיק התענית מבעוד יום ואז נחייב אנחנו החברים ליסר איש את רעהו על כל מעשיו שראה או שמע ממנו תוך תחרש במעמד חברים מלבר החיוב המוסל על כל אחר ואחר להוכיח את חבריו תיכף לראייה או שמיעה וחבירו לא יענה לו להתנצל את עצמו עד עבור ג' ימים כתקנת חברים בעפת שכתב בתוצאות חיים בשמס, עד כאן לשון התקנה הראשונה מיום הראשון לאסיפתנו ושאר קבלותינו והדינים שחרשתי להם ביום ההוא ובימים שאחרים שתוך זמן נדרנו הנ"ל ושאריו זמן הנ"ל שגם בתם נאספו אלי אנשי חסד מחבורתנו מנרבת לבם תשוב שבכולם לא היה בית המדרש בלא חידוש כולם המה רשומים בכתב אמת אצל יחידים תנ"ל החרדים לרבר השם ויותר מה שכתוב לפניהם הלא לא ניתן ליכתב מה רבו מעשי התשובה שנעשו על ידי כן מיחידים שבערה קדושה היא ושאר אנשי מעשה אשר גלו לי פשעם והודו אלי חסאתם להורות להם דרכי

התשובה הן בסיגופין וכיוצא הן כחורח טמון שהיה בו שמץ חשש ולא בהיתירא אחא לירידיהו ובכל אלה אנכי הייתי המוציא והמביא למען לא חססו בושח פניו של המחזיר ועל ידי שראיתי שסה שליקס יוסף באמריים מאמרות ה' סהורות לאינשי שממע לחרוש עד שעשו רברי רושם בלכותם כמעשה רב נתתי אל לבי שכל מה שיעלה עוד ברעיוני שיאמר עליו ראה זה חרש הוא בעיני ההמונים גם אותו אעלה על ספר הליקוטים למזכרת, וכראות יירדי אוהב סהור לב שארי ותלמידו כהר"ר זנוויל הו יציץ בן שארי הפרנס בער הו ז"ל אשר אותי יום יום ירוש כרבר ה' ובמזוהיו שחפץ מאד בכל דקרוקיהן העתיק גם הוא אותם.

סבה רביעית, אשר ה' נתן חן שפתותי בעיני אוהב סהור לב הנ"ל ולא היתה קריא"ה אשר שנבה בעיניו להקל בה יען היו רברי בפיו כרובש למחוק עד שמרוב חוקף אהבה עוה שהיתה לו עליהם היה מרגלא בפומיה שאם יעבור על רברי רומה בעיניו כעובר על לאו רלא חסור, ואף שעל זה פקחתי עיני להוכיחו על רבריו אלו כתוכחה מגולה מאהבה מסותרת בלבבי אף על פי כן כל הרהרות שבעולם לא יכלו להיוו מאהבתו שאהב את רבריו, לכן אחרי שהעתיק רברי הנ"ל בא אלי עם מגילת ספר כתוב עליה כשלישים כללים מרינים ומרות והנהגות אשר ררש ררש אותי עליהם לכתוב על הספר בריו כליו חמטה לדעת מה יעשה האדם וחי בהם. וכה רברו אלי האיש הנ"ל, הן בעודך חי עמנו כתוב את הרברים האלה למען יעמדו ימים רבים ויחמך דברך לבי לשמר דרך מצותיך וזיה אלף שנים פעמים אחרי גמר התורה והמצוה אשר כתבת להורותינו את הדרך אלך בה וזה המעשה אשר אעשה. ויהי כשמעי רבריו כי נעמו מפני שיראת שמים חכה וראות רכות סבות הנ"ל שהאלקים שסכב פני הדבר אנה לירי לכוא במגילת ספר אמרתי אל לבי מה זאת עשה האלקים לי ליסול עסרה שאינה ראויה לי ולכן היה לבי נרנן כקרבי אם יכתובו מילי אם לאו, וכאמת ואמונה מראש בסתר רברתי וכתבתי רברי ולכל שואל אותי כמה אני עוסק לכתוב כחשתי הדבר עד שלאורך הימים עלו ברעיוני רברי המקובל הגדול סהור"ר הירץ סרויש ז"ל שהיה פה ש"ץ שכתב בהקדמה ביאורו לחפלה הגרפסת קודם ברכו וזה לשונו בקצרה, נחתי ללבי הא רפירש רש"י במגילת אסתר כי צריקים ניתן להם רמו וחשו, דוד וסורכי, דוד אפר גם את הארי ואת הרוב הכה עברך אפר לא בא לירי דבר זה אלא לסמוך עליו להלחם עם זה, וכן סרדכי אפר לא אירע לצרקה זו שחלקה למשכב אינו נימול אלא שעחירה להושיע את ישראל, עד כאן לשון רש"י, ואני צרה אורה למשל ולשנינה ואומר לנפשי לא אירע לצרקה זו הק"ק פרנקפורט בת גריב שיעסור איש מין בהמה בצורת אדם לדבר מלה לצד עילאה להתניא רבים בתפלה אלא לסמוך עליו להלחם עם איש הבא להרף אותו לאסור מי הביאך הלום, עד כאן לשון הש"ץ המקובל הנ"ל. והתנצלותו זו היא שעמרה לי שחמכתי גם אנכי על הסבות הארבע החזקות הנ"ל והאחרונה

היא על כלנה לכן הרהיבוני והלהיבוני והיה לי למשיב נפשי ששמחתי ליכנס במלאכתי מלאכת השמים הזאת ומצאתי און לי כי על ירי שראיתי מעשים האלו נזכרתי להלכה שאמרו חכמינו ז"ל בויקרא רבה וסים תכן במדה אמר ר' יודן אפילו דברי תורה שניתנו למעלה לא ניתנו אלא במדה יש זוכה למקרא יש זוכה לחלמוד יש זוכה לאגדה יש זוכה לכולן, גם אמרתי בלבי מה שכתב בספר אילת אהבים בפסוק אני חבצלת השרון שלכל אחר יש לו חלק בתורה ולזה הלומד מרב אחר אינו רואה סימן ברכה כי לא יוכל ליתן לו כי אם חלקו, עד כאן לשונו. ובספר החסידים סימן תקל"ח כתב הקדוש ברוך הוא נזר מי יעשה חכם ומה חכמתו יש שנוור עליו שעשה ספר אחר או ב' או ג' וכל מי שנילה לו הקדוש ברוך הוא ואינו כותבם הרי נוול מי שנילה לו שלא נילה לו אלא שיכתוב וזה שאמר הכתוב יביא במשפט על כל נעלם שגורם שנעלם, עד כאן לשונו בקצרה. ולכן אחרי רואי סבות החזקות הנ"ל והרכבים והאמת האלה מסאמרי חכמינו ז"ל על חלקי מה' אמרה נפשי שאפשר שמלאכתי מלאכה שמים הזאת היא מכל עמלי בעולמי שבאמת היא רק מלאכה ואינה חכמה, ואף שאני נבזה בעיני ונמאם שאפילו למלאכה כזאת אינני כראי מכל מקום אחרי רואי סבות הנ"ל שנתגלגלו על ידי כמה מעלות טובות למקום סאחרים כנ"ל מאז הייתי לאיש רך בשנים לזכות בהן את הרבים מלבד שאר עניינים גדולים ונפלאים שהאלקים אנה לירי להצדיק בהן יחירי סגולה כגון לחזור ולמול גדולים ורכי הלכב שלא נמלו בקטנותם כראוי או שחזר עור הפריעה למקומו בקצה ואף שיש מהם מפונקים מנוער וכיוצא, גם כל הכחות של חלמוד תורה שבעירנו אשר שלמים וכן רבים הסה כן ירבו וכן יפרטו על דעתי כי לא אכזב אני אני הוא הממציא ראשון לכהה הראשונה לדבר שבקדושה היא כת גוסלי חסדים טובים עם המתים אשר מאז קודם לקישור כת ההיא היו הרבה סתים מוטלים כמה מצוה שאין לו קוברין כגון בימי היריד וסמוך לשבת ויום טוב ואותם העוסקים שנמצאו שמה לא ירעו כרה מה לעשות שאני חוקתי אותם כדברים כמסמרים כל ימיטו וימנעו מהמס בעלי הלשון האוילים המלצים אשם עליהם, ואחרי שכת וז נמשכה בקדושתה ובליסודה זמן מה אחריה כל ישרי לב ימשכו בכת אחר כת עד כי רבו למעלה ראש תהלה לאל שאין די בא"ר למעלתם כמו שכתבתי אמרתי אל לבי אולי אין כל זה רק לסעם הנפלא שכתב הדיין המוסמך מהר"ר משה גלאנטי ז"ל מצפה טוביב אחי החכם מוהר"ר אברהם גלאנטי ז"ל בעל קול בוכים כביאור לקהלת הנקרא קהלת יעקב בפסוק יש רבר שיאמר וזה לשונו בקצרה, ולמה ששאלוני כמה ירוע ויכיר למה בא לתקן קצת סמעשיך ויכחו לרעת לאיזה רבר לבו רודף כי כל עבירה שלכו רורש אותה זו היא שנכשל בה וצריך הרחקה גדולה מסנה ובאיזה מצוה שישחרל יותר מאחרות משם יוכיח שלזה בא. ולעיל מיניה כתב, והצדיקים חוזרים אלף פעמים להרריך בני רון, עד כאן. ולכן ספני שכל הגשמות שכאו לעולם אחר החורבן הסה סגולגלים

אמרחי אני בלבבי שנלגולי הסכות הארבע הנ"ל ושאר עניינים הנפלאים אשר נחנלגלו על ידי לזכות את השרירים אשר ה' קורא אליהם יעמדו יחריו כנ"ל אפשר המה לאות ולמופת על שכחתי לרבר זה או בלגלול זה או בלגלול אחר ושכחתי כעל כל הון ברורגא רשרר לי הקרוש ברוך הוא לזכות רבים ולהשיבם מאר אשר האריך סאוד כמעלתו כוהר ובאילת אהבים ובחרדים ואף אם אומרה אשמרה לפי מחסום לא אוכל עצרה כי ינחתי מפני האף והחמה חמת המלך הוא העונש שכחתי לעיל בשם ס"ח למי שאינו כותב על ספר מה שגלה לו הקרוש ברוך הוא כרי לכתוב, לכן אחר כל הרברים האלה אמר לי לבי לעשות לה' ולסדר כל הליקוסים שכחתי לשם שארי הנ"ל בסדר נאות למען יוכל כל איש בר לבב שואל ברבר ה' למצוא מבוקשו ולא אשארים כמו למבראשונה שבאו על צד הקרי וההורמן ואנב רורי אותם ראיתי להוסיף על לקוטי הראשונים רבר שכתב שכחו ומועדו כיוצא מה שהיה לרעתי צורך מה בו וראיתי לחלק רברי לנ' חלקים, חלק ראשון הוא סדר ההנהגה מראשית השנה עד אחרית השנה חרשה חנה שכתה מראש חורש ניסן עד סוף חורש ואדר, ובסדר הזה ררכו נאוני עולם מהר"ל ומהר"א סירנא ז"ל. ומפני שהנאון בעל הסורים קבע סדר היום ראשונה בארבע סוריו גלל כן אני הקטן ררכתי בעקבותיו להיות חלק זה ראשונה וראוי לקרותו **שער העליון**. חלק שני באו בו איוה פרקים ממצות ומעלות המרות שלא הונסו גרמא אשר עליהם נדרשתי משארי הנ"ל ככאז עם הספר הרשום ככתב אמת תורתנו והנהגותינו: באיוה פרטים לחוזה לו רעי עליהם ולחוק בספר מילי המטה, ולכן אין לחסוה עלי למה בחרתי כאלו הרברים ולא בולחן, ואלו הפרקים פרק התורה, קרושה הספרים, נירול בניס, הנהגת האדם עם בני ביתו, כסחון, צרקה ומעשר, הליאה לעני, נמילה חסר, ואנב מבווארים אופני לרון לכף וכות, הכנסת אורחים, ביקור חולים ואנב ביארתי דיני החולה והקבורה ואבילות והגלוה לזה, הכנסת כלה, פרק התפארת האסור והסתור בו. וזה שמו אשר יקראו לחלק זה: **שער התוך**. חלק שלישי העבתי בו ב' פרקים שאין להם סדר כלל, פרק א' מהם אינו רק ליקוסים ממצות עשה ולא תעשה פרטיות קראתיו פרק הסצות, פרק שני הוא ממצלות סמרות טובות אחרות שיכור לו האדם ולסבה זו שאין להם סדר חלק זה לאחרונה יסע ושמו: **שער התחתון**. וכלל רברי כחיבורי זה בכל חלקיו אינם רק מה שראיתי בהם הצורך לי ולבני נילי ולפחוחים מערכי אבל הדינים הפשוטים והידועים או מה שרנילים להסתפק ולשאל לחכם והרין ההוא מפורש בספר כפשיטות לא כחבתי, רק עיקר רברי והגורם להם הוא מפני שאני הנכר רואה מומי הומן ונגעי בני אדם בגלילות אלו שהם שלש על שלש רהיינו נ' מוסין ונ' סכות להם. המוסין הלא המה אלו: א' איוה עניני מצות שנכשלים הרבה לבטלם ככלל או שאינם עושים אותם רק בסקרה והורמן ולכן כסבה קלה סבטלים אותם וכן כיוצא בזה כאזהרוח

דלא תעשה. ב' שמקיימים עיקר המצוה אכן נכשלים מבלי שמים לב ברקדוקיה רק עושים אותם כמצוות אנשים מלומדה שאו מעלה עליו הכות"ב כאלו לא עשאו כלל ידבר זה שייך ברוב המצוות ועיקריהן הלא ראה תראה מצוות תפילין שמעלתה הגדולה ידועה עד דלאינשי משמע להו רמי שאינו מניח תפילין לא בשם ישראל יכונה ואף על פי כך יש ויש כמה גדולים וטובים בעיניהם שאינן מרקדקים בכל רקדוקיהן כראוי וכן בציצית הכל כאשר ימצא המעיין במקומם. ה' שיש איזה מצוות שלא זו בלבד שעל ידי הרקדוק בתן שלא כראוי מבטל המצוה אלא אף גם זאת שמוסיפין חטא אחר על פשע קיומם שלא כראוי וענין זה שייך בפרטות במצוות שמברך עליהם שהברכה היא לבטלה ועונשה כבר מאור. ועל ב' ענינים אחרונים האלו פירש האלשיך כונת המקרא דאין צריך בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא דהיינו מצד הרקדוקים. ונ' הסבות הם אלו: סבה ראשונה היא העלם הדבר מפרטי רינים מתורשים טחמה שלא נכתבו בספר הגלוי והמפורסם. הב' אף מה שמפורש להדיא בתלמוד ובכל הפוסקים יש הרבה מהם שרובא דעלמא לא מזהרי בהו בכל רקדוקיהם מצד ההרגל שנעשה להם כסבע שני עד שנעשו כאינם יודעים, כענין מקום הנחת תפילין בנוכה הראש למעלה מהמצח ומקום תליית הציצית וארכן, איסור הישיבה וההעברה לפני המתפללים, איסור הריכוך בין קריאת שמע שעל סטחו להשינה ופרטים רבים מדיני שבת ויום טוב וחמץ ומדיני נטילה ידים וכיוצא, שאל זקניך ויאמרו לך שאינם יודעים הרבה ממה שכתוב לפניהם בספר הזה עד שיחפשו בספר. ה' בהרבה דברים יודעים רבונם ומכונים למרוד בו מפני שלרוב הרגלם בכלשונם דומים להם מקלות אף על פי שהן חמורות מאד עד שנעשו להם כהיתר, כביטול תפילה בעשרה ושיחה בבית הכנסת ונטילה ידים להם ומכנה שם ומחככר בקלון חבירו וכיוצא, ועל אלה לא באחי אלא להלהיב לב העם בזכרון שכר ועונש הגדול. וקרוב לדברי אלו כתב החסיד רבינו יונה בש"ח שלו וזה לשונו בקצרה, וחובה על המוכיחים לחפש דרכי העם ולחקור כמה יכשולו כי יש אוהרות רבות אף על פי שהם שומרים מקצת האזהרה מבטלים קצתן תחת אשר תורה לא יבקשו מפי חכמים ויש פושעים יכשלו בהם כי לא הורגלו ליוהר בהם ולא ישמעו לקול מורים ואלה עושים בזרון וכתב שם לזכרון משכול בני דורו והזהיר מאד על הקלות שכעשצתם פעמים רבות ופעמו ועמוקו עמו מתהמורות דהיינו עבודה זרה גילוי עריות שפיכת דמים ופעמו ועמוקו עמו שם, גם כתב שם טעם נכון על חיוב המיתה לעובר על דברי חכמים. ואם כבורות ראשונים היו צריכין אזהרה אחר אזהרה וזכר לכל המעשים אשר לא יעשו וזיררו אחר זיררו למעשים טובים כל שכן לנו הרור האחרון הזה יחסי דיחסי דלא כאשר ררר, לכן גם אנכי הצעיר באחי לזרז ולהזהיר על מומין אלו הנ"ל שלשחן המצטרפים בגלילות אלו בזמננו זה, ואנכי כתבתי טעמים לקצת מנהגים אשר אפילו חכמים כאשר ראו כן תמהו על מה ארניהם הסבעו,

גם כתבתי איזה רבנים מרכזי המקובלים בשגם שלא כתבתי חיבורי זה רק להמונים וגם יריעתי היא מעט מועיר בחכמה ההיא מכל מקום אחרי שענינים ההמה רומזים לרבנים גדולים ונפלאים יש לעשותם אף אם לא ירעו כלל מרמיוחן כמו שכתוב בספר חרדים פרק ב' סמצוח החשובה וזה לשונו בקצרה, והמקובל האלקי כמוהו"א ז"ל כאשר הופיע עליו רוח הקדש למד לימד למשכילים התיקן אשר יעשו בצמות ובכונתם הגדולה על ידי שמות הקודש וכי" אך נכתוב מספר התעניות והפסוק שיאמר השב ונגיח הכונה להשם יחברך שמו, עד כאן. וקראתי לחבורי זה שם חדש אשר פי ה' יקבנו **יוסף אומץ** לני' טעמים: הא' מפני שלא כאתי לכתוב כל הדינים רק להוסיף אומץ במה שהעולם מחרשלים בהם ולזרום ולהזהירם וליראם על כך. הב' כי יריעתי שפלות ערכי שמי שאיננו חרד לדבר ה' מעצמו לא יחקן מעשיו על ידי רבני אלה כי יבז לסכול אליו אף שהעתיקתים מעל ספר ה' רק למי שחשקה נפשו להעיר לו אונן בלמורים ובא לטהר אסיע לו ועליו נאמר יאחו צדיק ררכו וטהר ידים **יוסף אומץ**. הג' שררכתי בעקבות רועי הצאן קרמונינו נוחי נפש ז"ל שקראו שמותם על ספריהם או על ידי הגימטריא של שמונים כמו שהארך בזה הרוקח בהקדמתו ולכן הצבתי ציונים למלאכת הקודש הוחא שעל הטוב יזכרו כל שמות המסיעים לה והם אלו: הראשון בוסן וכמעלה לכל רבר שבקדושה הוא א"מ החסיד מהור"ר פנתם ועליקמן ז"ל שהכניסני לעולם הזה ולעולם הבא ולמעט שיהיה לו בו שמלכד לימורו עמי בעצמו ובכבודו ושהוציא שבר גדול להמלמרים הטובים שהיו באפשרות להמציא לו ואף דהוה רחיקא ליה שעחא עור כביר מצא און לי במה שיעצתי מים על ידי קדש וראיתי הנהגותיו שהיו כולם על צד רקדוק הנמור במדות חרמויות ופרישות כאשר היה שמו הטוב נודף לקצני ארץ ימים ולכן קיצר לו ספר ראשית חכמה אשר אני נפרתי אותו אחרי הלקח ארון האלקים ממני כמו שכתבתי לעיל ולכבודו ז"ל בא השם הזה שנימטריא של **יוסף אומץ** הוא גימטריא של **זעלקמן** חושבנא רדין כחושבנא רדין. גם **יוסף** מרמו על שמי, **אומץ** חסר ראשי חיבות אב"י מור"ה צד"ק. המסיע השני הוא שארי כמר. **זנוויל האין** הנ"ל שהוא הוא המסיע שיש בו סמט ועיקר גדול שלולי הוא שהיה לי והוסיף לי אומץ לא עלה על לבי מעולם לחבר חיבורי זה. והנה מספר מספר של **זנוויל האין** הוא גימטריא של **אומץ** עם המלה. והמסיע האחרון החביב עלי הוא אחי הגדול כהר"ר אייון י"ץ שהיה לי עור גדול בהעתיקות רבתי וסידורם על נכון גם כמה ענינים כאו בהם אשר הוא היה הגורם לסוכה לזכרם וסבלעריו נשמטו מלכותכם לכן האלקים אנה לירי שחשבון **אייזיק** וחשבון **אומץ** מלא כיו"ו עם המלה הוא שות. ואקיה שיהיה נזעם ה' עלי ומעשי ירי זה כוננו עליו במה שנורקו לחוך פי השמות מני שערי ספר זה **עליון תוך תחתון** שעולה ראשי חיבות שלהן כחשבון השנים של המשכן וכית ראשון ושני שיהיה סימנא מילתא שאותה ה' שערים האלה כשערי ציון וכית ה'. לכן אני טרם אכלה לדבר

אומר לשערים האלה שאו שערים ראשיכם, ויחזק ה' בריחיכם, לתן חן העם עליכם, שישמו לאבני אקדה שעריכם, ויבא כי נוי צדיק שומר אמונים לחבב דבריכם, שאחם השערים לא יסגרו דלתותיכם, ואתם הקוראים תקבלו האמת סמי שאמרו לפניכם, אף אם קטן הוא במחשבותי ומחשבותיכם, ועל ידי כן רחצו הזכו הסירו רוע מעלליכם, ותסיכו ררכיכם ומעשיכם, כי זה כל פרי מחשבותי חסר חסאתיכם, ולזכותכם בהרבה מצות להגדיל ולהאדיר וכיחיתם, שעומדות יהיו רגלינו בשערי ירושלים בחייכם וביומיכם.

דברי נבזה בענינו נמאם הקטן יוסף בן א"ם החסיד
מתהרר פינחם וצ"ל גורלינגן.

הקדמה מהדיין חתנו של המחבר.

יען שספר יוסף אומץ כרוכה ומונחת בקרן זיוות כתיבת יד של המחבר מורי חמי ז"ל ואין דורש ואין מבקש זה כמה ימים ושנים ומהקדמתו נראה שרצונו להביא לרפוס ספר הלז שהוא כרכא רכולא ביה הן רינים הנהוגים בכל השנה מדי חודש בחודשו שבת בשבתו וכל דיני רגלים וימים נוראים הרכבה נוסחאות של חפלה נהרא נהרא ופשמיה ודיני ברכות ושאר דינים היאך ינהג אדם כל ימיו ושניו וגם מנהגינו פה ק"ק ס"פ רמ"ן וגם הכריע בין הפוסקים לפי שכלו והעתיק כל ספרי מוסר וגם מוסריו ומדות טובות בין אדם לחבירו ועברונות בקיצור נמרץ חסר חרש לליל שבת קודם המזון וסדר קריאת שמע שלו. וזה נלוי ומפורסם לכל יושבי ארץ וליושבי קהלתנו ששחבר ספר הלז מורי חמי זקני ז"ל היה אחד מיוחד ראש לדיני ובני ישיבה כקהלתנו והיה אחד מעיני הערה על פיו יצאו ועל פיו יבואו הן בחוראה איסור והיתר הן בעניני הקהלה וגם היה מפורסם ככל העולם שהחליף חשוכות עם הנאון מתהרר ישעיה סג"ל בעל המחבר שלייה כנראה מתוך הספר הלז וגם הביא חרש הביא אותו בהלכות מיאון וקראו בשמו החכם המופלא והמופלג מתהרר יוסף גורלינגן סק"ק ס"פ רמ"ן וזכר שהוא בר סמכא וראוי להעלות על הרפוס כמותו ירכו ספרים בישראל כי מצוה לקיים דברי המת בפרט לגדול כמותו שהיה מופלג ומפורסם בחסירות ובפרישות לעשות נחת רוח לעשמתו בוראי שפתוחיו רובבות בקבר ובסוח אני כד שכיבנא נפק לאנפאי שאני גורם לעשמתו בקרשים שיפוצו מעינותיו חוצה ואקוה שילמרו ספר הלז בכל הברות מיישראל כדי שיוכלו לנתח המוני עם בהנהגה ישרה מרינית ואלקות סתרי במרומים וערי בשחקים שאין כזנתי להרכות הן ולצבור כסף תגמאם חס ושלוים כי לא

כן עמרי כי כל ימי שבתי באוהל תורה יוחר מעשרים וחמש שנים ולא נהניתי משום ארם רק שהיטיב חמי עליו השלום בכל מה דאפשר לו וכל ימי אני מספיק את עצמי ובני ביתי כמועם כדרכה של תורה כי לא ניתנה התורה אלא לאוכלי המן שהיה כסחונם על ה' כי טוב מרורין כזית מִיךְ הקדוש כרוך הוא ולא סחוק כרכש מתחת ידי בשר ורם עכשיו שנהפך עלי הנגלל יוד ה' ננעה כי ובקלהתנו שחי פעמים, בשנת תע"א שנשרפה כל קהילתנו והיה ביתי גם כן בתוכם וכל כלי חפצי וכל מחמר עיני ולא נשאר לי מעט מזער וביתי לא נבנה עד היום הוה והוה על הוה ושבר על שבר באו יושבי קהילתנו עד משבר בשנת תפ"א נשרף הצי קהלתנו ונשארתי ממש ערום בלי לבוש ריקן מכל והיה חלו בי ספלא עוללים שאלו לחם ואין פורש להם סחך כך באתי לרקרוקי עניות ואין לי אפילו מזון שלש סעודות רק אנשי קהלתנו הם רחמנים בני רחמנים וגומלי חסדים הסילו חן עלי והיו לי לעזר ולסער בגופם וממונם לפרנס את בני ביתי ובגרונית שחי בנות במתנות גדולות ובפרס האלופים הקצינים פרנסים ומנהיגי קהלתנו הסיכו עמי בכל מיני טובות שבעולם הן כמסוגם הן שנחננו לי רשות להרפס ספר חלו ולכבד ליחירי סגולה אנשי חסד, אחת ה' תשמרם מכל שם; ופנע רע וישלח ברכה והצלחה בכל מעשה יריהם ויאריכו ימיהם ושנותיהם בנעמיים, עד עמוד הכתן לאורים ותומים, וגם ברכות לראש משביר להאלוף הראש והקצין **כהר"ר אייזיק שייאר** יצ"ו שהלוה לי מעות הרפוס ותנייר לשלם לו כפרעון זווי זווי בלי ריוח שוה פרוטה ישלם ה' פעלו יראה ורע ויאריך ימים. בכך אל תחוסו על כספיכם המועט עשו נשו וחשו וקנו במקח השוה כי הוא שוה לכל וכל הקורא בו ישמח לבבו. כה דברי המעתיך אל ה' בשבילכם גדולים וקטנים, שתוכו לעלות לציון ולירושלים ברגלים, ותוכו לבנים ובני בנים, שיעסקו כתורת ה' אשר היא סמא רחיים למיימינים.

חקטן משה רייש דארום

ותונה על ידי בני יחירי הבח' מבחורי חסד רק"ק פ"פ דמ"ן

כ"ה אברהם דארום ש"י